

ABC-bomen. Hoe zit dat?

De term ABC-bomen is in de wereld van hoveniers al lange tijd in gebruik. Van oudsher wordt gezegd dat je ABC-bomen in het voorjaar niet mag snoeien. Wat is waar en wat houdt de term in?

TEKST EN FOTO: PIUS FLORIS

ABC-bomen staat voor Acer, Betula en Carpinus. Maar ook Juglans en druiven (Vitis) kunnen bij snoei in het verkeerde jaargetijde gaan 'bloeden', ofwel lekken van grote hoeveelheden sap uit de gemaakte snoeiwonden of bastbeschadiging. Over het algemeen geldt dat je deze boomsoorten het beste kunt snoeien als ze volledig in blad staan.

Worteldruk

Het bloeden van bomen komt voort uit de worteldruk die in de winter wordt opgebouwd in de houtvaten. Worteldruk is het mechanisme van een aantal boomsoorten om water en mineralen via de jongste houtvaten tot in de twijgpunten te vervoeren. Deze druk wordt opgebouwd door een opeenstapeling van mineralen in het parenchymweefsel. Dit weefsel zit rond de jongste houtvaten en kan veel reserves opslaan. Omdat mineralen ook zouten zijn, ontstaan er drukverschillen (osmose) in de parenchymcellen. Hierdoor wordt het water vanuit het parenchym in de houtvaten geperst waardoor het water omhoog wordt gedrukt. Omdat het aandeel parenchym in de wortels en stamvoet naar verhou-

ding hoog is, lijkt het alsof de opbouw van druk daar vandaan komt. Vandaar de naam worteldruk. In de meeste planten komt worteldruk nauwelijks voor. Maar hoe krijgt een boom dan het water tot een hoogte van soms meer dan 100 meter vervoerd, terwijl de sterkste lekvrije pomp water nooit dieper kan opzuigen dan circa 9,5 meter (theoretische aanzuighoogte is 10,6 meter)? Bomen kunnen dit doen door de combinatie van worteldruk en capillaire werking. De capillaire sapstroom is het beste te verklaren uit een combinatie van spanningsverschil (osmose), cohesie ofwel de onderlinge aantrekkingskracht van watermoleculen en adhesie, ofwel de aantrekkingskracht tussen celwanden en het water in de cellen. Door een combinatie van onder meer deze drie systemen kunnen bomen het water tot grote hoogte aanzuigen. Capillairen kun je het beste vergelijken met dunne rietjes. Door veel dunne rietjes is het gemakkelijker om vloeistof op te zuigen dan door een pvc-buis.

Snoeiwond laten uitlekken

De esdoorn, berk, haagbeuk en de notenboom kunnen na snoei in de winter veel water verliezen via de snoeiwonden. Meestal begint dit bloeden als je in de winter in een koude periode snoeit. Wanneer de temperatuur oploopt tot 12-15 graden op een zonnige winterdag, gaan de snoeiwonden lekken. Hierbij kunnen soms per dag liters vocht uit de snoeiwonden komen. Boomverzorgers worden in het voorjaar veel gebeld door verontruste mensen die in hun enthousiasme de berk of esdoorn in hun tuin

hebben gesnoeid en niet weten wat ze moeten doen om het bloeden te stelpen. Er wordt van alles geprobeerd en geadviseerd. Soms worden de snoeiwonden met dakleer, loodmenie, branders of ducttape te lijf gegaan. Er zijn zelfs bedrijven die middelen verkopen tegen het bloeden. Als ergens in de middag het bloeden stopt, is men tevreden over de reddingsactie. Het lekken of bloeden stopt overigens altijd vanzelf binnen een dag. Rond de middag is de worteldruk meestal zoveel lager dat het bloeden ophoudt. Het behandelen van snoeiwonden met welk middel dan ook geeft vaak meer schade dan de snoeiwond gewoon maar laten uitlekken. Er is nog nooit een boom doodgebloed. Natuurlijk kan een boom wel verzwakken door verlies van veel water. De beste remedie tegen lekkende snoeiwonden is het snoeien op een geschikt tijdstip. Snoei berken, haagbeuken en esdoorns uitsluitend als ze volledig in blad staan. De notenboom kun je natuurlijk ook snoeien als deze volledig in het blad staat, maar dat kan ook jammer zijn van de jonge noten die al vrij vroeg worden gevormd. In de gebieden met veel notenbomen in Frankrijk worden de bomen altijd direct na de vruchtdracht gesnoeid. Dan is de oogst binnen, terwijl het blad nog aan de bomen zit. Een prima tijd om noten te snoeien. Snoei de berken, esdoorns en haagbeuken gewoon nooit als er geen blad aan zit. Bovendien is uit onderzoek gebleken dat de snoeiwonden minder inrotten als de bomen in de zomer worden gesnoeid. 🚩

Pius Floris, boomexpert en bodembiooloog, is directeur van Plant Health Care in Vught, telefoon 06 51328508, pfloris@planthealthcare.com